

Verslag 8e Uniecongres 24 mei 2003

Uitgegeven aantal stemmen: 362, waarmee het quorum van 284 stemmen is behaald.

1. Opening door de voorzitter van de ChristenUnie, Thijs van Daalen

Gezongen wordt Psalm 98 : 3 en 4.

De voorzitter gaat voor in gebed en heet alle aanwezigen welkom.

Hij leest vervolgens 1 Korinthe 10 : 23-33.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

De bijbel blijft verrassend en actueel. Hoe stellen wij ons als christenen, als navolgers van Christus op in deze samenleving. Hoe is onze opstelling naar anderen. Alles wat je hebt, heb je gekregen; je mag alles gebruiken van de schepping, van de Heer. Het is je gegeven om er wat mee te doen voor een ander. Ieder mag meedelen in de welvaart, ook als die minder wordt. Het geloof is een getuigenis. Steeds moeten we ons afvragen of onze wijze van leven een voorbeeld is voor anderen. Het moet niet zo zijn, dat men van ons denkt: ik had van een christen anders verwacht. Het moet zo zijn dat men denkt: zie hoeveel christenen voor elkaar en voor hun naaste betekenen. Zie het als een uitdaging om aan te geven dat je ergens voor staat, om eenvoudig aan te geven, waarom je zo denkt. Wat je doet, doet dat ter ere van God.

Gezongen wordt Opwekkingslied 277, Machtig God, sterke rots.

Er is veel gebeurd sinds het vorige congres; er is veel tijd besteed aan zaken die ons sinds mei 2002 bezig hielden. Nieuwe uitdagingen vragen onze aandacht. Ook al gaven de verkiezingen niet wat we ervan verwachtten, we moeten wel verder met een strategie. Verder zijn we nog bezig met de voorbereiding van de organisatorische fusie. Helaas ontbreekt daardoor vaak de noodzakelijke politieke inhoud. Of we een open en daadkrachtige politieke organisatie willen zijn, hangt van onszelf af en van waar we vanmorgen mee starten.

Afgelopen periode hebben we afscheid genomen van Bart Verbrugh, die na een lange ziekte is overleden. Hij was erelid van het GPV en heeft zich veel voor de ChristenUnie ingezet. Gisteren is een brief van zijn vrouw, Anneke Verbrugh-van Helden binnen gekomen, waarmee zij de ChristenUnie bedankt voor een ontroerend mooi bloemstuk. Zij wenst ons vandaag een goede vergadering en Soli Deo Gloria.

Er zijn 2x verkiezingen gehouden sinds het vorig congres, waarbij veel inzet van vele medewerkers en vrijwilligers is geweest, waarvoor dank met applaus. Ondanks het groot enthousiasme hebben we helaas toch opnieuw 1 zetel ingeleverd. De rode draad was het strategisch stemmen. Als mensen strategisch stemmen, zijn wij niet succesvol geweest in het duidelijk maken van de relevantie van de ChristenUnie. Te weinig mensen hebben strategisch gestemd: D66 uit de regering houden is pas strategisch stemmen. In de Eerste Kamer heeft dit helaas ook de nodige consequenties, a.s. maandag zijn de verkiezingen.

Duidelijk maken dat je relevant bent, kan niet in een paar weken, dat moet elke dag met een permanente inhoudelijke campagne op hoofdlijnen. Dat wat André en zijn team hebben gedaan tijdens de formatiebesprekingen na de verkiezingen, is ook duidelijk maken hoe relevant we zijn.

2. Vaststelling verslag 7e Uniecongres 9 en 23 november 2002

Er zijn geen wijzigingsverzoeken meer binnengekomen, waarmee het verslag nu wordt vastgesteld.

3. Mededelingen van het bestuur

Dhr. Oostran van KV Hengelo heeft zich aangemeld om te reageren op agendapunt 3b.

Hengelo is verbaasd dat moties en amendementen niet zijn toegestaan op dit punt, omdat het congres het hoogste orgaan is en altijd het bestuur ter verantwoording kan roepen. Hengelo vindt het vreemd dat Westert het rapport niet toelicht en vragen beantwoordt en denkt dat het bestuur kennelijk liever zelf de regie in handen houdt. Ook vraagt men om een toelichting waarom het bestuur de overweging van de voorzitter niet heeft overgenomen om een onafhankelijke commissie uitsluitel te doen geven; nu bevindt het bestuur zich in een spagaat omdat zij wel het congres informeert en tevens zichzelf verdedigt. Hengelo vindt dit verstrengeling van tegengestelde belangen.

Hengelo uit haar zorg of mensen, waar de ChristenUnie veel aan te danken heeft gehad, die beschadigd zijn, nog steeds problemen daarmee hebben. Men vindt het slecht voor deze mensen en voor de ChristenUnie. Niet helder is of er sprake is geweest van onrecht, of dat het bestuur het tij tegen had. Hengelo vindt helderheid nodig om onrecht of vermeend onrecht weg te nemen, overeenkomstig het bijbels geloof. Christelijke politiek mag niet verzanden in het schuiven van poppetjes.

De secretaris, Marien Bikker reageert hierop. Het bestuur is dankbaar voor de inzet van Hengelo en de betrokkenheid die er is bij het bestuur. Dat er geen moties/amendementen zijn toegestaan bij dit agendapunt, is gebruikelijk bij het punt mededelingen; daarin is alleen procedureel gehandeld. Duidelijk is dat Hengelo dat anders zou willen zien; het bestuur kijkt daarnaar bij de opstelling van nieuwe reglementen.

Dhr. Westert heeft in opdracht van het bestuur gesprekken gevoerd, in opdracht van het bestuur verslag gedaan van zijn bevindingen en actiepunten genoemd. Daarvan is verslag gedaan als bestuur aan het congres; het bestuur neemt de verantwoording, dat hoeft Westert niet naar het congres te doen.

De vraag om alsnog een onafhankelijk onderzoek te doen is ook in een brief van Hengelo aan het bestuur verwoord. De brief staat op de agenda van de bestuursvergadering van a.s. dinsdag, daarna wordt antwoord gegeven op de vraag van KV Hengelo.

4. Afscheid Tweede Kamerleden Kars Veling, Dick Stellingwerf, Leen van Dijke

Afscheid wordt genomen van de Tweede Kamerleden als gevolg van de uitslagen van de TK-verkiezingen. Eimert van Middelkoop kan helaas door vakantie vandaag hier niet aanwezig zijn, waarvoor zijn excuses, zijn afscheid doen we op een andere avond, die nog gepland moet worden.

Leen van Dijke wordt middels een videoboodschap toegesproken door de huidige voorzitter van de Tweede Kamer, Frans Weisglas. Leen is bijna 10 jaar lid van de Tweede Kamer geweest. Hij is een hartelijke collega met veel humor, die niet voldoet aan het beeld dat in het algemeen leeft van een vertegenwoordiger van de ChristenUnie. Wel neemt hij zijn werk serieus, met een christelijke bevlogenheid die bij zijn partij hoort. De christelijke sociale partij heeft veel te danken aan de inzet van Leen van Dijke, ook in de Tweede Kamer.

Leen krijgt de gouden speld vanwege zijn lange politieke loopbaan in Zeeland, daarna RPF fractievoorzitter in de Tweede Kamer en vervolgens ChristenUnie fractievoorzitter. Daarnaast ontvangt hij een onderscheiding van het bestuur: een oorkonde, waarmee hij benoemd wordt tot bijzonder adviseur van de ChristenUnie, waarmee hij gevraagd en ongevraagd advies kan blijven geven aan de ChristenUnie.

Leen van Dijke dankt de achterban voor het vertrouwen dat hij sinds 1993 heeft gekregen om de partij in de Tweede Kamer te vertegenwoordigen. Hij is dankbaar dat de ChristenUnie mocht starten met Samen in de naam van Jezus. Zijn vrouw vond dat het werk in de Tweede Kamer hem op het lijf geschreven is. Leen vindt dat hij zich "geen mooiere hondebaan voor de geest kan halen" en is dankbaar voor wat hij in Den Haag heeft mogen doen. Het deed ertoe dat RPF bestond en ChristenUnie bestaat, christelijke politiek is uiterst relevant. Leen dankt het fractieteam voor alles wat zij hebben gedaan voor Leen. Ook dankt hij de fractieleden voor de goede samenwerking. Hij dankt zijn vrouw Rieneke, die hij het lintje gunt dat hijzelf heeft mogen ontvangen. Van het congres krijgt zij een staande ovatie. De laatste tijd is niet goed voor de ChristenUnie verlopen; het gevolg was dat Leens politieke carrière werd gestopt. De droom van Leen, iets doen met het samen optrekken van verschillende christenen, waardoor verbroedering over kerkmuren heen tot stand komt, houdt niet op bij het verlaten van de politiek. Hij wil met Beter uit reizen een vakantiepark voor christenen in Zeeland mogelijk maken. Wat wij ook doen, handelt altijd door het geschenk van de hemelse Vader totdat Hij komt.

Dick Stellingwerf wordt met een videoboodschap door Guido van Woerdekom van de ANWB toegesproken. Met een vooruitziende blik zei Dick al jaren geleden dat we per kilometer moeten gaan betalen. Ook voor de Haarlemmermeer wist hij wat de oplossingen waren. Hij klaagde over bureaucratie en kortzichtigheid van bestuurders: we moeten vooruit, met een toekomstgerichte blik. De gouden speld wordt ook aan Dick overhandigd. Hij is vele jaren een actief en betrokken politicus geweest, zich specialiserend in rentmeesterschap, als wethouder in Ede en Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie. Vervolgens wordt hem de oorkonde voor het gezelschap van bijzonder adviseurs overhandigd, namens bestuur en Tweede Kamerfractie.

Dick Stellingwerf bedankt voor de versierselen; vooral voor het symbool van de fraaie handjes. In 1977 werd Dick lid, niet uit overwegingen van macht en invloed, maar vanwege de noodzaak van christelijke bijbelgetrouwe politiek en om samenwerking van kleine christelijke politieke partijen op de kaart te zetten. De keus voor christelijke politiek gaat niet zonder consequenties voor het persoonlijke leven. Hij werd secretaris in Ede en werkte mee aan de opbouw van de RPF. Vervolgens werd hij wethouder in Ede, in 1991 gecombineerd raads- en statenlid, in 1994 lid van de Tweede Kamer. Hij zag dit als een roeping: niet tegen zijn zin, maar een ingeving van het hart. Hij dankt het thuisfront voor de steun en Irma voor haar geduld en liefde die zij daarin gelegd heeft. Dat we van de samenwerking tussen RPF en GPV, uitgemond in ChristenUnie, vorig jaar en dit jaar geen vruchten mochten plukken was teleurstellend. Met de kleinere fractie zal het werk nu moeilijker gaan, maar we hopen en bidden dat het werk gezegend zal worden en dat de kiezer zal beseffen dat kiezen uit principe de beste stem mag blijken te zijn, telkens weer.

Kars Veling wordt toegesproken door André Zwartbol, een journalist, die Kars veel heeft meegemaakt. Hij heeft als 'paparazzo' in de campagne 2001 veel achter Kars aan gelopen. Als Kars voor de camera komt, gedraagt hij zich niet anders. Dat valt op in politiek Den Haag; vaak doordat men zich bedreigd voelt door de media. Toen op enig moment opnamen moesten worden geschoten, maar André opnamebandjes was vergeten, bracht Kars' vrouw André weg om z'n bandjes op te halen. André Zwartbol noemt dit een vorm van geëngageerde politiek.

Kars Veling ontvangt voor de vele jaren dat hij in de Eerste Kamer de GPV vertegenwoordigde en de eerste fractie van de ChristenUnie en in de Tweede Kamer een gouden speld.

Hij wordt namens TK-fractie en bestuur benoemd tot bijzonder adviseur. Vanuit een andere positie - ook in Den Haag - kan hij een goede inbreng hebben met zijn nieuwe achtergrond.

Kars Veling is dankbaar voor de manier waarop dit afscheid is voorbereid en de plezierige woorden van André Zwartbol. Ook is hij met zijn vrouw dankbaar voor de vele bliken van meeleven en betrokkenheid die zij de afgelopen tijd hebben ervaren ook van veel mensen buiten de ChristenUnie. Met enthousiasme en betrokkenheid is hij aan een taak begonnen, die niet is geslaagd. De betrokkenheid op Gods wereld en de samenleving kan op veel manieren in de politiek en ook daar buiten gestalte krijgen. Sinds de tijd bij het curatorium is hij bij GPV en ChristenUnie betrokken. Als Eerste Kamerlid is hij ook als adviseur bij het bestuur betrokken geweest. Hij heeft nu een nieuwe baan. Het is goed op deze manier hier vandaag in ChristenUnie verband een stevige puntkomma te zetten, want de betrokkenheid blijft er wel. Hij dankt het campagne team voor de vriendschap en collegialiteit die hij mocht ervaren in de voorbereiding van de verkiezingen. Hij is blij niet meer afhankelijk te zijn van de dagkoersen van de publieke waardering.

Afscheid wordt ook genomen van de directeur van het partijbureau, Peter van der Bijl. Hij is vorig jaar op het congres verwelkomd en per 1 mei jl. alweer vertrokken. Hij kwam uit de zendingswereld, die altijd een warme plek in zijn hart heeft gehouden, waardoor hij na diep beraad, ook in gebed, toch weer besloot de kant van de zending in te gaan. Voor zijn meer dan 100% inzet, wordt hij bedankt. Per 1 mei kon toch weer een nieuwe directeur starten, Henk van Rhee. Hij heeft aan de publiciteit bijgedragen voor de RPF. In de jaren 80 is hij directeur geweest van de directie Voorlichting van het ministerie van Justitie onder Hirsch Ballin. De afgelopen 8 jaar was hij gevestigd als zelfstandig adviseur. Hem wordt succes toegewenst.

Henk geeft aan dat hij op de dag dat het bestuur hem benoemde, 1 Johannes 3 las: "het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen". Hij wenst dit persoonlijke motto voor ieder van ons in relatie met Jezus te betrekken op de ChristenUnie.

5. Toespraak door de fractievoorzitter Tweede Kamer, André Rouvoet

André spreekt de wens uit dat Henk lang blijft en het de bijzonder adviseurs van de ChristenUnie goed gaat. Er is veel gebeurd, sinds André de laatste keer het congres toesprak over de essentie van christelijke politiek. Helaas vielen de verkiezingsuitslagen tegen en kwam onverwachts het afscheid van Leen, terwijl er sterk behoefte was aan reflectie en de keuze voor prioriteiten.

De overtuiging is niet ontnomen dat we iets te betekenen hebben; vooral niet toen we in gesprekken over coalitie mochten deelnemen. André doet daarvan verslag uit zijn dagboek om verantwoording af te leggen aan het congres. Onder meer over de ondersteuning van het kernteam tijdens de periode van de coalitiebesprekingen en in dit kader de extra bijeenkomst van opinieleiders binnen de ChristenUnie, waarin de keuze voor het nemen van verantwoordelijkheid werd ondersteund.

Ondanks de mediabrede gerichtheid was er niet het gevoel dat de ChristenUnie gebruikt werd; duidelijk was dat vroeg of laat CDA en VVD moesten kiezen en er waren geen garanties dat dat voor de ChristenUnie zou zijn.

Als de ChristenUnie maar 1 zetel meer had gehad, had het dan niet anders gelopen? Om versterking van christelijke politiek kun je maar beter je hart volgen: iedere stem telt. Wel is duidelijk dat voor de variant van gedoogsteun geen sprake is in dit kabinet.

Het regeerakkoord biedt voldoende uitdagingen voor de ChristenUnie om te reageren met de vraag of het zuur wel eerlijk wordt verdeeld. De fractie maakt zich zorgen over de zorg, de immigratie en integratie, de ontwikkelingssamenwerking, het milieuvraagstuk.

Tallose bemoedigende mails mocht de fractie ontvangen. Ook de komende tijd heeft de fractie de steun van de achterban nodig, ook financieel om het team te behouden. Dit kan door Vriend van de fractie te worden.

Het werk van de christelijke politiek moet goede voortgang te hebben, het gaat om God, om de zaak van Jezus Christus, waar de ChristenUnie dienstbaar wil zijn. André uit de wens dat we ons in die dienst verbonden weten en ons handelen en spreken daardoor willen laten bepalen.

Vervolgens wordt overgegaan tot de **aanbieding van het boek Dienstbare overheid** aan de vertegenwoordigers van de ChristenUnie, de voorzitter van de bestuurders, de voorzitter van het bestuur en de fractievoorzitter van de Tweede Kamer.

Roel Kuiper is voor werkzaken uit Amerika overgekomen en overhandigt het boek van het WI, dat is ontstaan bij de oprichting van de ChristenUnie om het gedachtengoed van de ChristenUnie over de overheid helder voor het voetlicht te brengen. Het boek is een goede weergave van de opvatting van de ChristenUnie over de taak en de rol van de overheid.

Overgegaan wordt tot de **FederatieRaad van RPF** en de **Algemene Vergadering van GPV**.

Tijdens de **pauze** is een **politiek café**; het publiek stelt Andre Rouvoet o.l.v. Henk van Rhee diverse vragen over m.n. formatiebesprekingen en de oorlog in Irak.

Het **middagprogramma** wordt gestart met Opwekkingslied 460 : 1, 2, 3, waarna de voorzitter voorgeeft in gebed.

6. Voortzetting bespreking Fusieproces

De stemcommissie wordt voorgesteld. Voorzitter is Klaas Quist; de leden zijn Kees Sinke, Winfred Vels, Cors Visser, Jakob Roggema, Leon Meijer, Jan Harm Boiten, Beverly Joseph en Henriette Krijger.

Eerst vindt droogstemming plaats. Er worden 362 stemmen geteld, waarvan 30 van Perspectief. De voorzitter geeft aan dat de stemmen van Perspectief niet worden meegeteld omdat de onderwerpen waarover gestemd wordt niet politiek inhoudelijk, maar organisatorisch zijn en Perspectief daarin geen stemrecht heeft. Daarna wordt de procedure uitgelegd. De indiener van een amendement mag dit amendement verdedigen, of kan van toelichten afzien. Daarnaast heeft een aantal sprekers ingetekend op de amendementen. De amendementen 1, 7, 8, 10 en 12 zijn onvoldoende ondersteund en zullen derhalve niet worden behandeld.

a. Voorstel nieuwe partij-structuur

Hiervoor zijn geen amendementen ingediend, waarmee de structuur wordt goedgekeurd.

Als spreker is gemeld Marcel Benard, namens Perspectief. Hij geeft aan dat Perspectief wel stemrecht heeft, maar in vervolg op de nieuwe statuten, waarin Perspectief inderdaad alleen stemrecht heeft als het om politiek inhoudelijke zaken gaat, geen gebruik wenst te maken van het stemrecht.

De agendapunten b en c worden gezamenlijk behandeld.

b. Concept statuten landelijke ChristenUnie i.o.

c. Concept statuten lokale ChristenUnie kiesverenigingen i.o.

Dhr. H.B. van Eeken spreekt namens KV Nijkerk.

Bij de lokale statuten heeft hij wel voorstellen gedaan, maar die worden niet hier besproken. In art. 4.1 van de lokale statuten wordt nl. onderscheid gemaakt t.o.v. artikel 4.3 van de landelijke statuten. Het gaat om het wel of niet ondertekenen van de Unieverklaring.

Hanno Cramer reageert namens het bestuur en voegt nog een aantal technische correcties toe. Hij heeft geen direct antwoord op de vraag van Nijkerk en komt hier later op terug.

Bij de gewijzigde voorstellen van het bestuur zijn nog 3 fouten gemaakt.

In art. 11 lid 4 van de landelijke statuten staat een zin: "Op het ontbreken van deze goedkeuring kan door en tegen derden beroep worden gedaan." Dit is voor de landelijke statuten niet van belang; deze zin moet als geschrapt worden beschouwd.

In de lokale statuten: artikel 8 lid 1 staat dat het bestuur bestaat uit tenminste 3 en ten hoogste 7 bestuursleden. Er zijn goede gronden om het maximum aantal te verhogen, dit is in de nieuwe voorstellen ten onrechte niet verhoogd. Dit maximum aantal bestuursleden moet zijn ten hoogste 9 bestuursleden.

In artikel 19 lid 3 van de landelijke statuten staat ten onrechte "bijzonder ledencongres". Het woord 'bijzonder' moet geschrapt worden; wij spreken van een ledencongres.

Het bestuur verzoekt deze 3 correcties nu na vermelding als gecorrigeerd te zien. Met deze correcties is dit het voorstel dat het bestuur voorlegt.

Overgegaan wordt tot de bespreking van de amendementen.

Amendement 1 is onvoldoende ondersteund.

Amendement 2 van Haarlem is voldoende ondersteund.

Hans Valkenburg spreekt namens KV Utrecht.

De suggestie van Haarlem, nl. het cursieve deel toe te voegen, is zeer nuttig. De voorzitter begon vanochtend zijn toespraak over de internationale situatie. Het advies dat het hier gaat om het wijzigen van de Uniefundering is niet waar; het betreft hier het wijzigen van de doelstelling van de ChristenUnie. Dus kan het wel toegevoegd worden.

Hanno Cramer geeft aan dat de toevoeging niet nodig is, omdat in artikel 2a en 2g staat hoe we de doelen willen realiseren, dat we dat in internationale samenwerking willen doen. Daarin vervalt de noodzaak om aldus te wijzigen.

Hans Valkenburg vindt dat daarmee het bestuur een andere strategie aanhaalt. Het doel van de ChristenUnie is hier het aanhalen van de samenwerking.

Er zijn **62 stemmen vóór** het amendement, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 3 van Reeuwijk wordt toegelicht door dhr. A. de Graaf namens KV Reeuwijk.

In art. 9 wordt de Provinciale Unie en het Unieconvent genoemd; men vindt het te mager dat niet afzonderlijk taken en bevoegdheden van de Unies en het Unieconvent in de statuten worden geregeld. Dhr. De Graaf verwijst naar de statuten van de oude RPF. Het gaat om de organen, waarvan het doel bekend is en taken en bevoegdheden duidelijk apart zijn geregeld. Ook wil Reeuwijk dat anderen dan voorzitters lid kunnen zijn van het Unieconvent, zoals leden van kiesverenigingen. Ze moeten wel over voldoende kennis en ervaring beschikken.

Ferdie Klok spreekt namens KV Hardenberg.

Het is moeilijk de rol van voorzitter van de Provinciale Unie te scheiden van de rol van vertegenwoordiger van de Unie in het Unieconvent, zeker om in de toekomst flexibiliteit te creëren.

Hanno Cramer geeft aan dat de argumenten duidelijk zijn genoemd in de nota van antwoord. Als blijkt dat wijziging nodig is op basis van de praktijk dan kunnen we alsnog tot wijziging overgaan.

Vóór amendement 3 zijn: 107 stemmen, tegen 175 stemmen, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 4 van Haarlem wordt niet toegelicht en er zijn geen sprekers.

Het aantal stemmen **vóór amendement 4 is: 8**, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 5 uit Haarlem wordt niet toegelicht.

Hans Valkenburg spreekt namens KV Utrecht.

De nota van antwoord is qua inhoudelijke argumentatie niet helder op het punt waarom het bestuur voor de huidige gang van zaken kiest.

Hanno Cramer geeft aan dat bij de start 2 of 3 jaar geleden deze gang van zaken zo is afgesproken.

Er is tot nu toe geen aanleiding om het anders te doen. Het is nu niet verstandig in het kader van de statuten dit op te rakelen. Wijziging kan altijd, maar er zijn geen argumenten voor de wijziging.

In het verleden is voor deze gang van zaken gekozen omdat de provinciale laag en de provincie sowieso nauwe betrekking heeft bij de Eerste Kamerverkiezingen.

Er zijn **25 stemmen vóór amendement 5**, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 6 van Haarlem wordt niet toegelicht.

Er zijn geen sprekers.

Er zijn **10 stemmen vóór amendement 6**, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 7 en 8 zijn onvoldoende ondersteund en worden niet behandeld.

Amendement 9 van Alphen aan de Rijn wordt toegelicht door Cees Smilde namens KV Alphen aan de Rijn. In het voorstel staat "0 personen die namens de ChristenUnie spreken...", maar de 0 moet een aanhalingsteken zijn.

Alphen aan de Rijn is voor een zuivere bestuurlijke besluitvormingsstructuur en wil het congres graag zuiver als een algemene ledenvergadering zien. Perspectief is een eigen vereniging; het is niet goed en leden en een vereniging daarbij stemrecht te geven; wel is het goed dat de jongerenorganisatie spreekrecht heeft.

Hanno Cramer geeft aan dat bij de voorbereiding dit wellicht te weinig expliciet is gemaakt; het bestuur wil ook graag de besluitvorming zuiver houden, waarbij wel voldoende recht wordt gedaan aan de stem van de jongeren.

Er zijn **48 stemmen vóór amendement 9**, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 10 is onvoldoende ondersteund.

Amendement 11 van Haarlem wordt niet toegelicht.

Hans Valkenburg spreekt namens KV Utrecht.

Het ledencongres is bij uitstek het orgaan dat door de leden bij elkaar geroepen kan worden. Het argument van Haarlem en het signaleren dat die mogelijkheid bij de leden ligt, is dat het een congres is en moet zijn dat door de leden opgeroepen kan worden en niet alleen door het bestuur.

Peter de Kluijver spreekt namens KV Graafstroom.

Graafstroom ondersteunt het amendement van harte. Het percentage van het ledencongres, 10% van de leden, nl. zo'n 3000 handtekeningen, is veel te veel om een ledencongres te kunnen uitroepen. Uit democratisch oogpunt is het amendement een waardevolle aanvulling op de statuten.

Hanno Cramer geeft aan dat de mogelijkheid is bedoeld om regulier een vergadering bijeen te roepen. De algemene vergadering zal dit altijd doen als men het bestuur ter verantwoording wil roepen; formele gang van zaken binnen de partij. Als de leden vinden dat de algemene ledenvergadering verzaakt het bestuur ter verantwoording te roepen dan is er reden voor een Uniecongres.

Vóór amendement 11 zijn 30 stemmen, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 12 is onvoldoende ondersteund.

Amendement 13 van Veere wordt toegelicht door dhr. Jan Wattel.

Veere is het er niet mee eens dat het bestuur bepaalde artikelen niet onwijzigbaar wil maken, omdat men zich afvraagt of het bestuur zich realiseert dat het niet gaat om oprichting van een nieuwe vereniging, maar dat het gaat om een fusie van twee partijen die samen christelijke politiek willen bedrijven op basis van Gods woord. Dit moet volgens Jan Wattel onveranderbaar worden vastgelegd in de statuten; het gaat nl. om het doel, op basis van het christelijk geloof, het gaat om werkbare zaken en is dus reden om het wel aan te passen. Het gaat om het handhaven van de Uniefundering, die vormt de grondslag van de ChristenUnie. Haal je dit eruit, dan haal je het hart uit de ChristenUnie; dit moet voor alle leden een principiële zaak zijn. KV Veere twijfelt of het bestuur een principiële afweging heeft gemaakt; in de praktijk gaat het vroeg of laat knellen en wordt hiermee bewust gekozen om dit te omzeilen.

Hanno Cramer geeft toe, dat als je het hart eruit haalt, je geen ChristenUnie meer hebt. Een 'onveranderbare' formulering in de statuten heeft geen inhoudelijke betekenis dat je feitelijk het hart

eruit haalt; het is dus geen formele garantie. De twee partijen kennen een eigen dynamiek; in de tijd vraagt het die dynamiek vorm te geven. Dat laat onverlet in de ChristenUnie dat we er alles aan doen, die dynamiek voort te zetten. We hebben dat niet voor niets opgenomen in de Uniefundering en de Unieverklaring. Dat doe je alleen door dat vast te houden en niet door het formeel vast te leggen.

Er zijn **42 stemmen vóór amendement 13**, waarmee het amendement is **verworpen**. De voorzitter benadrukt dat het geenszins de bedoeling van het bestuur is om het hart eruit te halen.

Amendement 14 van Haarlem wordt niet toegelicht en er zijn geen sprekers.
Er zijn **11 stemmen vóór amendement 14**, waarmee het amendement is **verworpen**.

Amendement 15 van Delfzijl wordt niet toegelicht en er zijn geen sprekers.
Er zijn **40 stemmen vóór** het aanwijzen van een lokale voorzitter door de algemene vergadering.
Daarmee is **amendement 15 verworpen**.

Amendement 16 van Haarlem wordt niet toegelicht.
Hans Valkenburg spreekt namens KV Utrecht.
Hans Valkenburg vraagt om verduidelijking van het in het preadvies genoemde in zin 2 na de komma, "maar ook voert het te ver dat het landelijk bestuur dit zou doen".

Hanno Cramer legt uit dat het congres het vaststelt; het bestuur bestuurt, dus die zou het vast moeten stellen. Je zou je af kunnen vragen of het bestuur het zou moeten vaststellen. De redenering blijft in stand dat je het voorstellen van reglementen, die dienen op lokaal niveau niet moet vaststellen op landelijk niveau. De reglementen zouden lokaal moeten kunnen worden aangevuld, waardoor lokaal van de reglementen kan worden afgeweken.

Er zijn **5 stemmen vóór amendement 16**, waarmee het amendement is **verworpen**.

De vraag van Nijkerk wordt vervolgens beantwoord. In artikel 4 van de landelijke statuten staat dat de Unieverklaring en Uniefundering moeten worden onderschreven; die regel klinkt ook in de lokale statuten. Lid kunnen zijn natuurlijke personen.

De verklaring is hier weggefallen, terwijl dit wel de grondslag is. Het is niet logisch dat de Unieverklaring hier is weggefallen. Het is dus logisch dat deze correctie wordt meegenomen in de statuten.

Artikel 4 lid 1 van de lokale statuten wordt dus: "Leden van de kiesvereniging kunnen zijn natuurlijke personen, die de leeftijd van achttien jaar hebben bereikt, woonachtig zijn in het werkgebied van de kiesvereniging en die de Unieverklaring en de Uniefundering en het doel van de kiesvereniging onderschrijven."

Daarmee is aan de vraag van Nijkerk voldaan.

Overgegaan wordt tot de stemming over de **Landelijke statuten**.

Vóór voorliggende statuten zijn: 293 stemmen.

Tegen zijn: 0 stemmen.

Onthouding van stemmen: **39**.

Waarmee de statuten zijn **aangenomen**.

Overgegaan wordt tot de stemming over de **Lokale statuten**.

KV Kampen vraagt naar de formele status van de lokale statuten. Zijn de lokale verenigingen aan deze statuten tot op de letter gehouden? In Kampen zijn vorig jaar statuten vastgesteld, mogen die statuten dan blijven bestaan, ondanks dat het landelijk bestuur die statuten al had goedgekeurd. Hanno Cramer geeft aan dat het niet mogelijk is dat lokale statuten afwijken van het in het congres vastgestelde model.

Kampen geeft aan dat lokaal er dus geen enkele invloed is. Lokale statuten zijn nog niet ingediend bij het landelijk bestuur, dus die kunnen niet zijn goedgekeurd. We praten dus over statuten die gelden vanaf 1 januari 2004. Statuten die tot nu toe wel zijn goedgekeurd, gelden dus tot 1 januari 2004. We hebben gekozen voor een partij die is opgebouwd door lokale verenigingen. Het is de bevoegdheid dat lokaal de statuten worden vastgesteld. De lokale verantwoordelijkheid willen we graag overeind houden.

Vóór voorliggende statuten zijn: 303 stemmen

Tegen zijn: 3 stemmen

Onthouding van stemmen: 10

Waarmee de statuten zijn **aangenomen**

De ChristenUnie staat nu statutair in de steigers, dat betekent dat Federatiebestuur, Uniebestuur en Verbondsbestuur a.s. dinsdag het fusievoorstel ondertekenen en alle juridische procedures worden gestart.

KV Borger Odoorn is van mening dat de vergadering zojuist onjuist is voorgelicht.

In art. 18 lid 3 van de lokale statuten staat dat statutenwijziging goedkeuring behoeft van het landelijk bestuur van de ChristenUnie; kennelijk heeft het lokale bestuur wel de mogelijkheid iets toe te voegen mits het landelijk bestuur dit goedkeurt.

Hanno Cramer: Op dit punt zijn notarissen nog voorzichtiger dan mensen die denken er ook iets van te weten; formeel gezien, moet het wel zo zijn als een lokale vereniging dat wil, dat er dan een regeling voor is dat er iets gewijzigd kan worden. Een lokale vereniging stelt voor iets te wijzigen; dit is een goed punt, maar het kan niet dan nadat het landelijk bestuur het gaat goedkeuren. Er is geen sprake van verkeerde voorlichting.

KV Den Helder geeft aan dat er fouten zijn in de telling van de stemming.

Bij de lokale statuten zijn 303 en 3 en 10 stemmen geteld; dit is geen totaal van 332 stemmen.

De voorzitter van de stemcommissie meldt dat er inmiddels mensen vertrokken zijn.

d. Procedure verkiezing bestuursleden

Er zijn geen sprekers, waarmee de procedure wordt aangenomen.

Het bestuur doet een beroep om op zoek te gaan naar nieuwe kandidaten.

Eind van dit jaar hopen we dan een nieuw bestuur te kunnen vaststellen.

Hanno Cramer meldt dat, nu de statuten zijn vastgesteld, het bestuur zich gaat bezighouden met de verschillende reglementen, voor Uniecongres, Unieconvent en dergelijke. Al van diverse kanten heeft het bestuur diverse tips aangereikt gekregen, waarvan dankbaar gebruik gemaakt wordt. Voor de zomer nog komt een groepje bijeen om zaken in kaart brengen, zodat aan het (najaars)congres de nieuwe reglementen kunnen worden voorgelegd.

De tijd om e.e.a. voor te bereiden is beperkt o.m. door de zomervakantie. Het bestuur zoekt wel naar een vorm om kiesverenigingen bij de voorbereiding te betrekken en verzoekt de kiesverenigingen in de agenda alvast ruimte te plannen eind september zich op de behandeling van de reglementen voor te bereiden.

7. Strategienota

Andries Heidema presenteert de strategienota namens het bestuur, waarna wordt overgegaan tot een gedachtenwisseling.

De afgelopen 3 jaren zijn zeer turbulent geweest; er is op alle niveaus hard gewerkt; veel gaat er goed, maar er zijn ook veel fouten gemaakt. We hebben nog veel op ons bordje. Dan loop je het risico langs elkaar heen te gaan werken. Dan dreig je waar we voor staan kwijt te raken. Reden voor het bestuur om een strategiewerkgroep in het leven te roepen, die de activiteiten van de ChristenUnie scherp neerzet, gevormd door de directeur LB, directeur WI en voorzitter bestuurdersvereniging, fractievoorzitter en politiek secretaris.

Met verschillende mensen is vervolgens van gedachten gewisseld over de concept-nota, medewerkers bureau, Perspectief, fractieleden, leden Unieconvent, lid van het curatorium etc etc.

De ChristenUnie wil de samenleving dienen door haar meer te laten functioneren naar Gods wil.

Daartoe streeft zij ernaar op elk politiek niveau zo krachtig mogelijk vertegenwoordigd te zijn.

De ChristenUnie moet zijn best doen om op alle manieren te laten zien relevant te zijn; in de harten van de mensen te raken. Dat betekent dat je de maatschappij in moet gaan en contacten zoeken met mensen en organisaties om te horen wat er eigenlijk in de samenleving leeft, en in welke richting de samenleving zich moet ontwikkelen.

Om organisaties in te schakelen heb je mensen nodig, actieve leden. In de raden en staten moet het werk worden gedaan; het is moeilijk om daar goede mensen voor te vinden, die ook nog voldoende tijd beschikbaar hebben.

Over de structuur hebben we het vandaag gehad. De cultuur is moeilijker. Veel mensen voelen zich vaak nog niet thuis bij de ChristenUnie of missen de 'oude' cultuur. De bedoeling is om de concrete

punten handen en voeten te geven. KV'en mee te laten denken, hoe mobiliseer je leden, kun je iets van elkaar leren, lukt het om leden te krijgen, mensen voor een ledenvergadering enthousiast te krijgen; het leren van elkaars ervaringen. Met de Strategienota is in een paar velletjes dit compact op papier gezet.

Dhr. Cees Smits spreekt namens KV Maassluis:

Verandering is onvermijdelijk; vooruitgang niet. Dat geeft aan waar we mee bezig zijn. Maassluis vindt de nota teleurstellend. Een strategie moet zijn: doelstellingen, met een uitgangspunt en een traject via welke je je einddoel wilt bereiken. Over de strategische doelen a t/m e: politieke boodschap, leden, netwerk, structuur en cultuur praten we al over, een strategie is iets anders.

Daarmee ga je uit van een doelstelling en stel je je de vraag hoe je dat bereikt: daarvoor bedenk je een strategie. Het gaat niet om structuurverandering, maar om cultuurverandering.

Op pag. 19 staat: "minstens zo belangrijk als structuur is de cultuur, de vraag is voel ik me thuis en kan ik m'n ei kwijt." Wat moet ik doen dat ik me thuis voel en wat moet ik doen om m'n ei kwijt te kunnen.

Maassluis vindt het teleurstellend dat als Hengelo een voorstel doet, dat dan gezegd wordt dat geen motie kan worden ingediend. Kon hij dat wel, dan kan hij zijn ei kwijt en voelt hij zich thuis. Maassluis verzoekt om dual in onze vergadering met elkaar om te gaan.

André Rouvoet heeft vanmorgen gezegd: de strategische stemmers hebben feitelijk een kabinet met D66 veroorzaakt, wat belet u om een persbericht uit te laten gaan, dat mensen lezen: kijk, door strategisch te stemmen heeft u een kabinet gekregen met D66.

Het einddoel is niet christelijke politiek, dat doen we al; het doel moet zijn: 150 zetels.

Andries Heidema:

De concreetheid van je doelen; als het gaat om het investeren in je boodschap, in je politici, bestuurders, het faciliteren van besturen, verenigingen, dat zijn speerpunten in de strategienota die je niet kunt kwantificeren. Als het al moeilijk is om mensen in raden te krijgen, is de vraag hoe je tot een oplossing kunt komen voor dat probleem. Dit verhaal is het identificeren van je speerpunten, de acties die daarvoor zijn, hoe je daaraan invulling geeft.

Dhr. Rietkerk spreekt namens KV Ede:

In afwijking van Smits vindt Ede voorliggende nota wel een goed verhaal; voor het eerst is compleet en uitgebreid te lezen wat je in je hoofd denkt dat het moet zijn; het is ook plaatselijk van toepassing. Er staan 3 pagina's actiepunten; Ede zal die in het bestuur aan de orde stellen en met elkaar bespreken.

Dhr. Rietkerk vraagt wel n.a.v. de vragen van Hengelo of het bestuur met die mensen gaat praten.

Andries Heidema geeft aan dat het Uniebestuur dit punt serieus neemt. Ook wordt in het UB nog gepraat over de vormgeving van de vergadering. Altijd is er een spanningspunt tussen veelheid van onderwerpen en tijdsdruk. Daarnaast moeten meer vergaderingen/congressen worden belegd om over politieke onderwerpen te praten.

Dhr. Ooms namens KV Zwartewaterland:

We gaan van alles doen; wat betekent dat, wanneer is dat klaar. Dhr. Ooms vraagt om als actie toe te voegen dat elk najaar in het congres per actiepunt wordt genoemd wat er is gedaan, wat de planning is etc. Om ook een vinger achter deze actiepunten te houden, is het voor de openheid goed te weten wat er gebeurt.

Andries Heidema geeft aan dat de nota niet alleen voor het bestuur is bedoeld, maar ook voor de kiesverenigingen om actiepunten op te pakken. De suggestie om jaarlijks de stand van zaken te melden, is een goed voorstel.

Per actiepunt is een trekker aangegeven; voortgangsrapportage wordt overgenomen.

Voorliggende nota is een voortschrijdend document, tweejaarlijks wordt een nieuwe nota geschreven.

Dhr. Veurink vraagt namens Twenteland naar de vet gedrukte woorden bij de strategische doelen.

De bijbel had ook wel vet gedrukt mogen staan. Verder vraagt hij naar de bereidheid om volksvertegenwoordiger of bestuurder te zijn. Een gemeenteraadslid heeft weinig tijd om als volksvertegenwoordiger actief te zijn.

Andries Heidema geeft aan dat een gemeenteraad wordt geconfronteerd met besluiten die over 3 jaren worden uitgevoerd; op afstand besturen; een raadslid houdt weinig tijd over.

Raden praten maar over structuren, maar dat moet niet te lang duren. Het gaat erom om in de samenleving te staan om ervaringen van kiesverenigingen uit te wisselen. Gezocht moet worden naar vormen om die te vertalen naar besluitvorming en acties. Bladen als Handschrift of acties zoals het congres van de bestuurdersvereniging, kan gebruik van worden gemaakt. Het gaat om de boodschap; het vet gedrukt staan van een aantal woorden moet geen waarde aan worden gehecht.

Marcel Benard spreekt namens PerspectieF:

Voor het optimaal jongeren inzetten, wordt PerspectieF niet voor niets als trekker genoemd, maar PerspectieF kan dat niet alleen. Daarom wordt de aandacht gevraagd voor de actiedag op 21 juni a.s. met kiesverenigingen en jongeren die lokaal actief willen worden. Verzocht wordt daarbij aanwezig te zijn om na te denken over hoe je jongeren op lokaal vlak positief kan inzetten voor de ChristenUnie.

Andries Heidema vindt deze oproep terecht, want de zorg binnen de partij is toch, hoe jongeren actief te krijgen voor de ChristenUnie. PerspectieF kan soms de horzel in de pels zijn, maar ook activiteiten op een enthousiaste manier brengen zoals met elkaar in debat.

Dhr. Slokker uit Zuidwolde, bij Hoogeveen, geeft aan in de nota wel een aantal strepen te hebben gezet. Over een aantal punten moet verder worden gepraat en doorgedacht. De laatste PCR vergadering in Drenthe bleek, dat verschillende gemeenten op verschillende wijzen de dualisering uitwerken en uitvoeren. Dhr. Slokker doet een oproep om minder contact naar de pers, maar 1 commissievergadering per maand, maar juist meer met elkaar uit te wisselen.

In de Strategienota staat dat de structuur helder moet zijn; maar het is wel een toer om alle organisaties op een rijtje te krijgen: de status, leden, besturen, fracties etc. Dhr. Slokker vraagt om een goed organogram: zo zit de ChristenUnie in elkaar en daar moet je zijn.

Andries Heidema: geeft aan dat op de vraag hoe je mensen vasthoudt, kan worden beantwoord door ervaringen uit te wisselen, de PCR inschakelen. Ook op landelijk niveau moet dit worden bekeken om tot inspiratie te komen.

We nemen de suggestie mee, evt. worden ervaringen in Handschrift geplaatst ter inspiratie van anderen.

Dhr. Van de Horst uit Zutphen vraagt om behalve de items in de Strategienota een praktische strategie voor de komende jaren. Op 22 januari dachten veel mensen strategisch te stemmen: het motto kan snel worden geformuleerd: Kies strategisch: stem ChristenUnie.

Dhr. Scholten uit Purmerend vindt dat de woorden structuur en cultuur wel veel worden genoemd. De cultuur is dat als er besluiten genomen zijn, we ons voegen, ook al zijn we het niet eens. Dit wordt steeds minder relevant; van belang is politieke actie om die punten waar we voor staan. Realiseren we onze standpunten niet in de Tweede Kamer, dan maar erbuiten, door mensen op straat te mobiliseren; die cultuur moet aan gewerkt worden.

Andries Heidema geeft aan dat dat juist de inhoud van de strategienota is.

Bestuurders en politici worden hiermee geconfronteerd. We moeten ons wel aan het landelijk beleid houden, bijv. softdrugsbeleid, maar hoe sta je daar als christen in, kun je daar nog verantwoordelijkheid in nemen. Hierop gaan we de komende tijd nog nader op in.

Dhr. Van de Steege van KV Wierden-Enter vraagt naar de status van de nota. Na de verkiezingen van vorig jaar hebben we een uitgebreide evaluatie gehouden; nu zijn er weer nieuwe speerpunten en evenzovele acties om uit te voeren. Ook in de bijbel zie je mensen die op de barricaden acties voeren. Dhr. Van de Steege vraagt om ook eens een bidstond in te lassen om het evenwicht niet uit het oog te verliezen. Verwondering en verbazing in de goede dingen, maar bij tegenvallers mis je een moment van rust.

Andries Heidema geeft aan dat de status is dat het document is vastgesteld door het UnieBestuur. Het document is bedoeld om de veelheid aan activiteiten te plaatsen in de context hoe we verder gaan en waar we voor gaan, naast de vraag hoe urgent het is, juist om te zorgen voor rust.

Tijd voor bezinning, rust, gebed, omdat je anders alleen maar bezig bent met elkaar en niet met God.

De boeiende gedachtenwisseling wordt afgerond. Dit is een aftrap; het bestuur komt erop terug. Alle sprekers worden bedankt voor hun inbreng.

8. Samenvatting van de dag en mededelingen door vice-voorzitter Herman Bouma

Het 8^e congres zit er bijna op; er zijn nog ongeveer 200 stemmers aanwezig. RPF en GPV hebben hun een na laatste algemene ledenvergadering gehad. Er is veel gedaan, belangrijke zaken zijn behandeld; de basis voor de gefuseerde ChristenUnie is gelegd; er is veel werk voor verricht op het bureau, door het landelijk bestuur, door lokale besturen, waarvoor hartelijk dank.

Er komt nog veel werk, o.m. alle reglementen die nog moeten worden vastgelegd en waarover moet worden vergaderd, we hopen op een voorspoedige manier. We hopen daarnaast nog de raads- en statenleden te kunnen ondersteunen.

We hebben afscheid genomen van mensen, die als bijzonder adviseur nog een rol houden binnen de ChristenUnie.

A.s. maandag worden de Eerste Kamerleden verkozen door de statenleden; opgeroepen wordt hen te gedenken in de gebeden. Opgeroepen wordt ook naar het komende Uniecongres op 8 november a.s. te komen.

Dank aan alle medewerkers en vrijwilligers, ook van de scholengemeenschap om mee te werken aan deze geslaagde dag. Dank is er ook voor alle inbreng, dank aan God die eeuwig is en dank dat we continu daar alles mogen neerleggen.

Maandag a.s. wordt een boekje overhandigd aan erelid van het GPV Gert Schutte, "Altijd de moeite waard", geschreven door Niemeijer en Harinck.

9. Slotwoord door Arie van der Veer, voorzitter EO

Arie van der Veer is voor het eerst van zijn leven op een politieke vergadering.

In voorbereiding op hemelvaart en pinksteren had Jezus het altijd over 1 onderwerp: Handelingen 1, nl. het koninkrijk van God. Daarom ook op een vergadering van mensen die zich met hart en ziel inzetten voor publieke gerechtigheid, spreekt Arie van der Veer over Mattheus 60:33, het koninkrijk van God. Jezus zegt: zoekt eerst het koninkrijk en zijn gerechtigheid.

Als je de bijbel leest, staat in het begin van de evangeliën: het koninkrijk is nabij gekomen. Jezus zegt: het koninkrijk van God is hier; je moet het zoeken, terwijl aan de andere kant het koninkrijk in Jezus is gekomen. "Zoek" staat juist daar waar het te vinden is. Het is dichtbij.

Als je samen in de politiek uit bent naar de publieke gerechtigheid, of je 3 of 150 zetels mag hebben, ook zelfs zonder zetels, dan is je zoeken naar gerechtigheid nog geen mislukking. In de politiek meet je met resultaten; we vinden ons het meest geslaagd als we groot zijn, de meerderheid hebben. Het resultaat is wel gegarandeerd.

Als je achter de publieke gerechtigheid aan bent, dan kun je je alleen maar tot de buitenkant beperken. Dat is een probleem in de politiek. Je moet creatief zijn, terwijl je je beperkingen hebt, toch zeggen waar je voor staat: als ik maar een gaatje heb, te laten zien, te laten horen en voor te staan. Troostvol: mensen die zoeken naar gerechtigheid, noemt Jezus zalig.

Zalig zijn die honger en dorsten naar de gerechtigheid, daar kun je ook politieke gerechtigheid onder laten vallen.

Als je echt honger en dorst hebt, heb je er alles voor over. God noemt ons zalig; zalig als je honger en dorst; het typeert wel de manier waarop je zoekt.

Hopelijk mogen we er troost in zoeken; Hij zegt: zoek, en ik ben er.

Alles vraagt ook om het werk van de Heilige Geest. Zo hongerig zijn, ook al op het terrein van het publieke leven, is ook het werk van de Heilige Geest, die je wil leren te honger en dorsten naar de gerechtigheid in breder en in publiek verband.

Als u zover bent, na de fusie zegt u, we zijn echt helemaal 1. Je kan toch niet na zoveel vergaderstukken zeggen, we zijn 1; dat moet groeien. Niet alleen zeggen: ik heb bezwaren, maar er ook tegenaan gaan, honger en dorsten.

Jezus zegt: zoekt, hij is heel dichtbij.

Arie van der Veer gaat voor in gebed, waarna Opwekkingslied 40 wordt gezongen "Zoekt eerst het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid".

De voorzitter sluit de vergadering door iedereen een goede thuisreis te wensen.